

Veckans vandring 15 maj

Startade vi Grindviks kvarn

Grindviks kvarn

Kvarnen var perfekt placepåd. Såden kunde forslas både landvägen och sjövägen. Under en period fanns två flatbottnade roddbåtar vid kvarnen. De lånades ut för transporterna över sjön Likstammen.

Vattentillgången var god. Tillförseln reglerades av en 200 meter lång grävd kanal från Sticksjön. Vid kanalen fanns fördämningar, vid Sticksjön och vid kvarnen.

Den äldsta kända kvarnen är markerad på en karta från 1691. Men den har inte legat på samma plats hela tiden utan tvingats flytta två gånger därför att Lundholms bruk hade företräde till vattenkraften. Bruket låg vid Sticksjön, cirka 1 km åt sydost och var i drift mellan 1679 och 1816. Ruinerna finns kvar.

Den nuvarande kvarnen togs i bruk 1875 efter en rättstv om äganderätten till vattenkraften. En del av inventarierna övertogs från en äldre kvarn.

Anläggningen består av kvarnhus, stall, mjölnarbod och lada. Vattenhjulet är nytillverkat med det ursprungliga raserade kvarnhjulet som förebild. Det är av överfallstyp och roterar tämligen långsamt, 11–12 varv per minut.

Mjölaren fick betalt för sitt arbete ge-

nom att han behöll mellan fem och tio procent av spannmålen. Det kallades tull och lades i en särskild tullkista.

Åren 1915-1920 betjänade Grindviks kvarn närmare 35 gårdar runt Likstammen. Under 1930-talet minskade verksamheten, vid Grindvik, som vid de flesta andra bygdekvarnar. Orsaken var att det anlades flera storkvarnar vid den här tiden, samtidigt som gårdarna skaffade egna gröpkvarnar.

Ännu 1940 fanns ett 60-tal bygdekvarnar i drift i Södermanland. 1976 hade antalet minskat till 14. Grindviks kvarn drevs i mycket liten omfattning fram till 1967. Den siste mjölaren som varit i tjänst sedan 1913, var då 79 år gammal.

Grindviks kvarn återinvigdes 1981 efter upprustning av Sörmlands museum och Frustuna hembygdsförening med stöd från AMS. Kvarnen ägs idag av Finnviks gård och visas av Frustuna hembygdsförening.

Söder om kvarnen låg en såg med timmermagasin i Grindviken. Den var utrustad med cirkelsåg och kantverk. Normalt sågades mellan femtonhundra och tvåtusen stockar per år. Sågen lades ner 1952.

Kvarnen har två stempas. På det ena paret målades vete, på det andra råg och fodersäd. Till varje stempas hörde en rullskikt. Veteet målades tio gånger innan mjöl och råg används. Veteet målades en gång. Vid grönning till kreatursfoder målades en gång.

Hjalmar Karlsson, mjölnare vid Grindviks kvarn, hugger som en kvarnsten. Detta gjordes flera gånger i månaden då kvarnen var i full drift. Foto taget i december 1960.

LÄNSSTYRELSEN Södermanlands län SÖRMLANDS MUSEUM En del av Landstingen Sörmland

Information om själva kvarnen

Vår pålästa guide hade en del att berätta också

Även hästarna ville vara med

Förutom Lennarts berättelse om Lundholmsbruk hörde vi göken och näktergalen.

Vi såg också blommande maskros

liljekonvaljer och

gullvivor i en vacker vy ner mot Likstammen.

Efter sammanfattning av dagens vandring med 50 deltagare, åkte vi hemåt på dammiga vägar